



08

ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿಯರು ಕಲಾಯಲು ಶಾಲೆಗೆ ಬಂಡೋಳಿ ಬರುತ್ತಾರೆ

ಸುರೇಶ್ ಸಿನ್ಹಾ

ಅನೇಕ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳು 5 ರಿಂದ 15 ನಾಟಿ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ನೆಂಟರು ಬಂದಾಗ ತಪ್ಪದೆ ಕೋಳಿ ಸಾರು ಅಡಿಗೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ತಿಳಿದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಹಣದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಮತ್ತು ಶಾಸಿಗಿ ಪರುವೆದ್ದರಿದ್ದರೂ ಕೂಡ, ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಬಾರಿ ಸಾಂಕೂಖ್ಯಿಕರೋಗ ಬಂದು ಹಲವಾರು ಕೋಳಿಮರಿಗಳು ಸಾವನ್ನಪ್ಪತ್ತೆ. ಅಪ್ಪಕ್ಕೂ ಕೇವಲ 15 ಕೋಳಿಗಳ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸಲು ಯಾವ ವೆದ್ದರು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಹೇಳಿ? ಬಂದರೂ ಕೂಡ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ VI, VII ಮತ್ತು VIII ನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ - ನೀವೇ ಏಕ ಕೋಳಿಮರಿಗಳಿಗೆ ಸೋಂಕು ನಿವಾರಕ ಜಿಷ್ಣಾಗಳನ್ನು ನೀಡಬಾರದು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದೆ. ಅವರಿಗೆ ಇದೇನು ಹೀಗೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಅನಿಸಿರಬೇಕು. ಅವರು “ನಾವು ಇನ್ನೂ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು!” “ನಮ್ಮ ಕ್ಯಾಲಿ ಹೇಗಾಗುತ್ತೇ?” ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದರು. ಅಪ್ಪಿರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ “ಯಾಕಾಗಬಾರದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು! 8 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 200 ಹದಿಹರೆಯದವರು ಕೋಳಿಮರಿಗಳಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಲಿತು ಕೊಂಡರು. ಅವರು “ನಿಮ್ಮ ಕೋಳಿಗಳನ್ನು ಬೇಳಿಗೆ ಮೇಯಲು ಹೊರ ಬಿಡಬೇಡಿ; ನಾವು ಅವುಗಳಿಗೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೇವೆ” ಎಂದು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ತಿಳಿಸಿದರು. 5 ರಿಂದ 6 ಮಕ್ಕಳ ಬಂದು ಗುಂಪು ಬೇಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಬಂದು ಕೋಳಿ ಮರಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದನ್ನು ನೀಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಹಳ್ಳಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಚಕ್ಕಿತರಾದರು. ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರತೀಯೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಯಿತು. ಎರಡನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ ಕೇವಲ ಜಿಷ್ಣಾಯಿ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಕೋಳಿಗಳ ಸಾವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಮೂರನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದ



ಹಳ್ಳಿಗೆ ಸ್ವಾಜಿಂಧಿಯಿಂದ ಜೀವಧಿಯ ಶುಲ್ಕದ ಜೊತೆಗೆ ಮಕ್ಕಳ ಸೇವೆಗೂ ಹಣವನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದು ಹಣದ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದ, ಕೇಲವೊಂದು ಶಾಲೆ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆದಾಯ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಮಾಡಿತು.

ಈ ಮೇಲಿನ ಜುಟುವಟಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಉಂಟಾಗಿದ್ದವು. ಅವು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ. ಈ ಕೋಳಿಮರಿಗಳ ತಳಿ ಯಾವುದು? ಅವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕೋಳಿಮರಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ? ಅವುಗಳನ್ನು ಕಾಡುವ ಹೋಗಗಳು ಯಾವುವು? ಆ ಹೋಗಗಳು ಹೇಗೆ ಹರಡುತ್ತವೆ? ಸೋಂಕುನಿವಾರಕ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯು ಹೇಗೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ? ಅದನ್ನು ಯಾರು ಕಂಡು ಹಿಡಿದರು? ಹೆಚ್ಚಿನ ಕಷ್ಟ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡುವ ಕುರಿ ಮತ್ತು ಹಸುಗಳ ಹೋಗಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಏನು ಮಾಡಬಹುದು? ನಾವು ಅವುಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಬಹುದೇ? ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಪರ್ಯಾಪ್ತಸ್ಥಕದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತ್ರೀಲಿಯದ ಹಸುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ವಿರಾಳಿತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ! ಹಾಗಾದರೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಪರುವೆದ್ದರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಕ್ಷಾಸಾಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೇ? ಇತ್ತಾದಿ. ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ವಿಭಾಗದ ಪರುವೆದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು.

ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಸಂಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ಪಶುವೆದ್ದ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಯು ಬಂದು ಕುರಿ ಮತ್ತು ಹಸುಗಳ ಹೋಗವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪತ್ತೆಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರು. ನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಕುರಿ-ಹಸುಗಳ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ಕ್ಯಾಂಪ್‌ಅನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಬಯಸಿದರು. ಪಶುವೆದ್ದೂರೂ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದಲೇ ಒಟ್ಟೊಂದರೂ. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರೂ ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದ ಕೋಟಾ ತೋರಿಸಬೇಕ್ಕಳು! ತರುವಾಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಮನೆಮನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡರಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ಅದು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ: ಎಷ್ಟು ಕುರಿ ಮತ್ತು ಹಸುಗಳಿವೆ? ವಯಸ್ಸು? ತಳಿ? ನಿಮಗೆ ಜಮೀನು ಇದೆಯೇ? ಪಶುಗಳ ಮೇವಿನ ಮೂಲ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಕಷ್ಟ? ಹೋಗಗಳು? ಇತ್ತಾದಿ. ಬಹಳ ಇಂಷ್ಟಿ ಇಂಷ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ನಂತರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೋಣೀಕರಿಸಿ ಕೇಬಲ್‌ಗಳು, ಬಾರ್‌ಗ್ರಾಹಿಗಳು, ಪ್ರೈಸ್‌ಸ್ಟಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗೌತಮೀತಿಪ್ರಾಯ ಬಲು ಮೊಜನಿಂದ ಅವರ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು. ಎಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ 4 ರಿಂದ 5 ಹಸುಗಳಿವೆ. ಎಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ 5 ರಿಂದ 10 ಹಸುಗಳಿವೆ ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಜಮೀನು ಇಲ್ಲದ ಎಷ್ಟು ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಸು ಇದೆ. ಹಾಲೀನ ಉತ್ಸಾಹನೆ, ಜಾನುವಾರಾಗಳನ್ನು ಮಾರಿದ ಬೆಲೆ ಇತ್ತಾದಿಗಳ

ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿದರು. ನಂತರ ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರು, ಹಳ್ಳಿಗರು, ಪಂಚಾಯತಿ ಸದಸ್ಯರು ಮತ್ತು ಆ ವಿಭಾಗದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಇವರೆಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೂಡಿ ಒಂದು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹಸು-ಹುರಿ ಚಿಕಿತ್ಸಕ ಕ್ಷಾಂಪೋಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಇದು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹಾಗೆಯೇ ಸಮಯವನ್ನು ವಿನೋದಕರವಾಗಿ ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೆನು? ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗ್ಗೆ ಎನ್ನೆಲ್ಲಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾದ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರೂ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತಿಸುಂದರ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದರೂ ಜೊತೆಜೊತೆಗೆ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಯುವಕರು, ತಂದೆ ತಾಯಿಯರು, ಶಿಕ್ಷಕರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಿಗೆ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿ ದಿನವೂ 4-5 ಘಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಒಂದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇರವಿನೊಂದಿಗೆ ಪರಿಪೂರ್ವಕಗಳನ್ನು ಓದುವ ಮತ್ತು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಮನಸೆಗೆ ಬಂದು ಅದನ್ನೇ ಉರುಹೊಡೆದು ಗಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಕೊಂಡು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇಲ್ಲಾ “ವಾಂತಿ ಮಾಡಿ” ನಿರಾಳವಾಗುವ ಶ್ರೀಯೆ ಎಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಗೊತ್ತಿದೆ.

ಸಂದೀಪ ಬಂಡೋಪಾಠಾಯಾಯರು ತಮ್ಮ ‘ಶ್ರೀನಿಕೆತನ’ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ: “ಶಿಕ್ಷಾಸ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಜೂಲೈ 1, 1924 ರಂದು ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದ ಬಳಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮನುವಿಗೂ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ತುಂಡು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಅಟದ ಮೈದಾನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಕೃಷಿಭೂಮಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತೇಜಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಆಸಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ತಕ್ಷಣತೆ ಒಂದು ಕೈಕುಸುಬನ್ನು ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಂತತ್ಯ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಓದು, ಬರಹ ಮತ್ತು ಗೌರಿಕೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕೇವಲ ಒಂದು ಘಂಟೆಮಾತ್ರ ಮೀಸಲಾಗಿರುತ್ತತ್ತು. ಪ್ರತಿ ಕೈಕುಸುಬನ್ನೂ ಒಂದು ಪ್ರಾಚೀಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಲ್ಲದ ಕಲೆಹಾಕಿಗಳನ್ನು ಎಂಬುದಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಯಿತು. 1928 ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೈಕುಸುಬು ‘ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆರ್ಥಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ‘ಮನಸುಭಕ್ತಿಗೆ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಹೊರಗಡೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು’ ಎಂಬುದಾಗಿ ಸ್ವಷಣಾಗಿ ಸೂಕ್ಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆ ಶಿಕ್ಷಾಸ್ತು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಜಿಯ ‘ಮೂಲಭೂತ ಶಿಕ್ಷಣ ಯೋಜನೆ’ಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು.”

ಅನಂದ ನಿಕೇತನವನ್ನು 1937 ರಲ್ಲಿ ಸೇವಾಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಮೀರಾಬೆಹೆನ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು, ಮತ್ತು ಆಯನಾಯಕರ್ಮ ದಂಪತ್ತಿಗಳು ಅದನ್ನು (ಶ್ರೀನಿಕೇತನದಿಂದ ವಾರ್ಥಾಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಕೆಲವು ಕಾಲ ಶಿಕ್ಷಾಸ್ತುದಲ್ಲಿ ಇವರು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು) ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಿದೇಶಿಸಿದರು. ಈ ಅನಂದ ನಿಕೇತನವನ್ನು ಮಾಜೋರೀ ಸೈಕೆಸ್ ತಮ್ಮ ಕೃತಿ ‘ದ ಸೈಕ್ಕೋರಿ ಆಫ್ ನಯೀ ಶಾಲೀಮಾ’ ನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿ ವರ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದೆಲ್ಲೆಡೆಯ ಇತರ ಹಲವಾರು ಮೂಲ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾ ಬುನಾದಿ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಾ ನಯೀ ಶಾಲೀಮಾ ಶಾಲೆಗಳಂತೆ ಇದೂ ಕೂಡ 1960 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಲಬೇಕು. ಆದರೆ 2005 ರಲ್ಲಿ

ಶಾಲೀಮಾ ಸಂಫಳದ ಮೂಲಕ ಸುಷ್ಣೂ ಶರ್ಮಾ ಇದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಧ್ಯೇಯದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಅಜೇಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜೇ ಪಿಶ್ಚಾವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ.ಎ. ಶಿಕ್ಷಣ ವಾಸಂಗ ಕ್ರಮ 2011-13ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಅಂಕಿತ್ ಈ ರೀತಿ ವರ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ: “ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೂ ಒಂದು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ಬೈರುಗಳನ್ನು ನೀರು ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಣಿಕೆಗಳು, ಅಳತೆಗಳು, ಮಾಪನ, ಆಕಾರಗಳು, ಕೋನಗಳು, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಯೋಜನೆ, ಭಿನ್ನರಾಶಿ, ದಶಮಾಂಶಗಳು, ಪ್ರಮಾಣ-ಅನುಪಾತ ಮತ್ತು V, VI ಮತ್ತು VII ನೆಯ ತರಗತಿಯ ಎನ್ಸಿಇಆರ್ಟ್ (NCERT) ಗಳಿತಶಾಸ್ತರ ಪ್ರಸ್ಕರದಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆಯೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಲಿಕೆ ಎಷ್ಟು ಮೋಜಿನದಾಗಿರುತ್ತದೆಂದರೆ VIIನೆಯ ತರಗತಿಯ ಅನಂತರ ಬೇರೆ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದ ಮಕ್ಕಳು ಮುಂದೆಯೂ ಇಲ್ಲೇ ಇದಿದ್ದರೆ ಜೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ನೋಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.” ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ರಾಜ್ಯಸಂಕಾರರವು ಯಾವುದೇ ಹೋಸ ಮರಾತಿ ಮಾಡ್ಯಾಪು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡದ ಕಾರಣಿಂದ ಮತ್ತು ಇದು ಕೇವಲ VIIನೆಯ ತರಗತಿಯವರೆಗೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಈ ಶಾಲೆಗೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಅನುಮೋದನೆಯು ದೊರೆತಿಲ್ಲ. (ಬಹಳಷ್ಟು ಹೋರಾಟದ ನಂತರ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ಈ ಶಾಲೆಗೆ ಮಾನ್ಯ ದೊರೆತಿದೆ) ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ಟಾಗೋರ್‌ರ ಕನಸಿನ ಯೋಜನೆಗೆ ಅಭದ್ರತೆಯು ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳು “ಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ” ಜೊತೆ ಜೊತೆಗೆ ಕಲಿತು ಆನಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ತಡೀರಿ ಸ್ವಲ್ಪ! ಈ ರೀತಿಯ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕೊಷ ಕೇವಲ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ? ಅವರ ತಂದೆತಾಯಿಗಳ ವಿಷಯವೇನು? ಪರ್ಷಿಯ ಬಂಗಾಳದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ 24 ಪಾಗ್ರಿಗಳ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು 4 ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಿಭರ್ಗ (ಸ್ವಾವಲಂಭಿ) ಎಂಬ ಒಂದು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೇ-ಜೂನ್ 2002ದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆತಾಯಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕೆಲವು ಜಟಿವಟಕೆಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಾರಿಸಿತು. ಆ ಹಳ್ಳಿಗೇ ಸೇರಿದ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆತಾಯಿಯರಿಗೆ (ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಶಾಲೆಯಿದ್ದರು) ಒಟ್ಟಾಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು ಅವರ ಹಳ್ಳಿಯ ನಕ್ಕೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಜಟಿವಟಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಿಭರ್ಗ



ಶಾಲೆಯ ಶಿಕ್ಷಕರು ಮೊದಲು ಅವರವರ ಮನಸ್ಗಳಿಂದ ಶಾಲೆಯವರೆಗಿನ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಜಿತ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಚಾಲನೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೇ ಪಾಲಕರು ಆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ನಿರತರಾದರು. ರಸ್ತೆಗಳು, ದೋಢ್ಢದೋಢ್ಢ ಮರಗಳು, ಬಹಳ ಬಳಸುವ ಬಾಗಿಗಳು, ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಡಿಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದೇ ಮನಸ್ಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಮನಸ್ಗಳನ್ನು ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಜಿತ್ತಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವುದು ನಂತರದ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದಕ್ಕೆ ಸ್ವನಿಭರ್ತ ಶಿಕ್ಷಕರುಗಳು ಮೊದಲಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಪಾಲಕರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವನ/ಅವಳ ಜೀವನವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು, ಮತ್ತು ಅನಂತರ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಾಲಕರನ್ನು ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಯಿತು. ಏನೋಂ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಸಂಕೋಷವನ್ನು ಇತರಿಂದ ಅರಿತ ನಂತರ ಹಲವಾರು ತಾಯಂದಿರು ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಶಿಕ್ಷಕರ ಬಳಿ ಒಂದು ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನೇಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಕೇಳಿದರು. ಕಾಲಕ್ಷಯದಂತೆ ಸ್ವನಿಭರ್ತ ಶಾಲೆಯು ಸಾಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಪಾಲಕರನ್ನು (ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆಯರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು) ಈ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ, ಪರ್ಯಾಪ್ತಕಗಳ ಭಾಗವಾಗಿರದ, ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವನಿಭರ್ತ ನಡೆಸುವ ಇತರ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಕರು ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನಾವು ನಮ್ಮ ಕೆಲಕೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವ ಪಾಲಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ (ಮತ್ತು ಮನಸ್ಗೂ ಒಂದರೂ ಕೊಂಡೊಯ್ದುತ್ತಾರೆ) ಹಾಗೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ “ಹೊಸತಾಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡ” ತಾಯಂದಿರಿಗೆ ಸಹಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಭವ ತಾಯಂದಿರಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ವರ್ಕ್‌ಫಾರ್ಮಾಗಳನ್ನು I-II ಕ್ಲಾಸ್‌ನ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆತಾಯಿಗಳು ಮತ್ತು III-IV ಕ್ಲಾಸ್‌ನ ಮಕ್ಕಳ ತಂದೆತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅವರೂ ಉತ್ಸಾಹಿತಿಯಿಂದ ಅದನ್ನು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ “ಪರ್ಯಾಪ್ತ” ಶಾಲೆಗಳು ಹಲವಾರು ಆಸ್ತಿಕರ ಕಲಿಕಾ ಕಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಜಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಂಕಾಲಂಯಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ನೀರಿನ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಮರಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ವಿಶೇಷಣೆಗಳಿಂತಹ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಅನುಪಾಲನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸಂಕೋಷವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ, ಉಪಯೋಗಕಾರಿಯಾಗಿವೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂವೇದನಾತೀಲತೆ, ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಅಭಾಸಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ಸರ್ವಕೋಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿವೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಸಹಸ್ರಾರ್ಥ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಈ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಕಲಿಯುವ ಅವಕಾಶ ದೂರೆಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾರತವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಶಕ್ತಾಗುತ್ತಾರೆಯೇ? ಎಂಬುದು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ರಾಪಚೋ-2005 (NCF-2005) ಇದು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮನ್ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಹಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಪ್ರಯೋಜಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ದಿಗೆತರೋನು “ಅಪನೇ ಆಸ್ ಪಾಸ್ (ನಮ್ಮ ಅಕ್ಷಪಕ್ಷ್)” ಮತ್ತು ಉತ್ತರಾ ವಿಂಡ ಸೇವಾ ನಿಧಿಯ “ಅವರ್ ಲ್ಯಾಂಡ್ ಅವರ್ ಲ್ಯಾಫ್ (ನಮ್ಮ ಭೂಮಿ ನಮ್ಮ ಜೀವಜೀವಾಳ)” ದಂತಹ ವಿಭಿನ್ನವಾದ ಪ್ರಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರೆಯಬೇಕು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರದೇಶವೂ ತನ್ನ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಜೆಲ್ಲಬೇಕು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಹೇಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದರ್ಶನವಾಗಿ ಎಸ್‌ಎಸ್‌ಎಂಎಂಎಲ್ (SECMOL) ಲಧಾಕೆನ ಸೋನಮ್ ವ್ಯಾಂಗ್‌ಜೋಕ್ ಹೇಳಿರುವ ಮಾತನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ: “ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ ತಾಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚುವುದರಿಂದಲೇ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೇಸಿಗೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರೆ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಹೊಲ ಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಖಾದ್ಯಗಿ ಕೆಲಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವೃವ್ಯಾಸ ಕೆಲಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ವಿಧಾನವೆಂದರೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೈಂಬಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ನೀಡುವುದಲ್ಲಿ ಬದಲು ಕೈಂಬಿಯನಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರೆ ಸಾಕು ಮಕ್ಕಳು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ಹೊಲಗಳೆಯಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಬೇಸಾಯದ ಜಾಣವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.”



ಸುಜಿತ್ ಅವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಜೆಂಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥ್ಮಾಪಕರಾಣಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು 20 ವರ್ಷಗಳಾಗಿ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಸ್ವನಿಭರ್ತ(ಸ್ವಪಲಂಭಿ) ಎಂಬ ಸರ್ಕಾರಿತರ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸರ್ಕಾರಿತರ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಅರೋಂಡ್, ಸುಷ್ಯಿರ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ ಪದ್ಧತಿ, ಸ್ವಪಕಾರ್ಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಮತ್ತು ವಿಜಾರಣಾ ಮನಸ್ಗಳನ್ನು ಪುನರ್ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಇಂದಿನ ಮತ್ತು ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅವು ಸುಸಂಗತವಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದೇ ಅವರ ಪ್ರಥಮೆಂದ್ರೀಯ. ಇವರನ್ನು sujit.sinha@apu.edu.in ನಲ್ಲಿ ಸಂಪರ್ಕನಬಹುದು.